

Erilaisen oppijan huomioiminen opetuksessa

Opas opetusalan ammattilaisille

Sisällys

Opettajalle	2
Vinkkejä opiskeluun: mikä helpottaa kaikkien oppimista.....	3
Oppimisvaikeuksien huomioiminen opetustilanteessa	4
Kun epäilet oppimisvaikeutta.....	6

Opettajalle

Monesti opiskelija löytää oppimisen pulmat itsestään, mutta seuraavan askelen ottaminen yksin voi olla hyvin hankalaa. Ilman ohjausta ja monipuolisten oppimistapojen esittelyä opiskelijan vaarana on jäädä vellomaan oppimisen esteisiin. Asiantuntijuus ja toisen kokemukseen eläytyvä ohjaus voi auttaa erilaista oppijaa löytämään itselleen hyviä oppimisen tapoja. Opettajan tehtävä on asetuttava erilaisen oppijan rinnalle, nähdä reittejä eteenpäin ja antaa konkreettisia vinkkejä sekä onnistumisen kokemuksia. Keinoja omanlaisen ja mielekkään oppimisen löytämiseksi voidaan etsiä yhdessä.

Tämä lehtinen on tarkoitettu toisen asteen ja korkea-asteen opettajille ja sen tarkoituksena on antaa konkreettisia vinkkejä, miten opetuksessa voi tukea erilaisia oppijoita. Vinkkien tarkoituksena on kannustaa kokeilemaan erilaisia

oppimisen keinoja ja kehittämään niitä yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Koulu on muuttunut paljon viimeisten vuosikymmenien aikana. Opettajajohtoinen ja perinteinen kynä-paperi-oppiminen on saanut rinnalleen paljon oppilaslähtöisiä menetelmiä, sekä toiminnallista oppimista. Opettajan tehtävä onkin yhä useammin olla oppilaan oppimisprosessin rinnalla, ohjata sitä ja auttaa oppilasta löytämään oppimisen ilon ja sopivat oppimisen tavat.

Opettajana et kuitenkaan pysty ihmeisiin. Tee riittävästi, älä liikaa. Oppimiseen liittyy myös opiskelijan oma motivaatio.

Pohdi!

Toteutuuko tasa-arvo, jos kaikkia kohdellaan samalla tavalla, eikä kukaan saa lisääikää tai hyödyntää oppimisen apuvälineitä?

Vinkkejä opiskeluun: mikä helpottaa kaikkien oppimista

Aluksi on huomioitava se, että jokainen opiskelija oppii omalla tavalla parhaiten, on hänellä sitten oppimisvaikeuksia taustalla tai ei. Keskustelkaa yhdessä monenlaisesta oppimisesta ja oppimisen tavoista. Osallista opiskelijat oppintuntien suunnitteluun ja menetelmien valintaan. Opettajan asenne ratkaisee, että kaikki pystyvät suorittamaan opintonsa loppuun.

Pohdi!

- Miten tukea opiskelijoita, ettei ”meidän koulusta tipahda kukaan”
- Millä tavalla kohtaat opiskelijat? Kysytkö kuulumisia?
- Onko sinulla aikaa kuunnella, vai siirrätkö opiskelijan asiat myöhemmäksi?
- Kehotatko katsomaan netistä vai seisotko rinnalla, kun joku tarvitsee apua?

- Opetta opiskelutekniikoita.
- Älä lajittele oppilaita näkyvästi osaamisen mukaan.
- Oppintuntien pilkkominen osiksi: vaihtelevat tehtävät ja liikunnalliset tauot.
- Anna ohjeet yksinkertaistettuna ja monikanavaisesti yksi kerrallaan. Kerro, näytä ja kirjoita ohjeet lyhyesti taululle.
- Kerro päivän/tuntin aihe ja jäsennä toiminta selkeästi, noudata rutiineja ja toimintatapoja.
- Minimoi ulkopuoliset häiriötekijät, kuten äänet ja keskeytykset
- Hyväksy jonkin verran liikettä: esim. piirtely ja neulominen, voi auttaa keskittymään
- Motivoi yhdistämällä oppiainesta opiskelijan omaan elämään.
- Käytä materiaaleissa selkeää fonttia ja kieltä

Oppimisvaikeuksien huomioiminen opetustilanteessa

Edellä olevat vinkit ovat pieniä huomioitavia asioita, joilla jokaisen oppimista voi helpottaa.

Oppimisvaikeuksiset saattavat kuitenkin tarvita vielä lisää tukea.

Oppintunnit ja luennot

- Hyödynnä kaikkia aistikanavia.
- Anna mahdollisuus käyttää oppimisen apuvälineitä. Apuvälineet mahdollistavat oppijan näyttämään omaa osaamistaan, ne eivät ole etuoikeus, vaan välttämättömyys.
- Käytä kaikkia mahdollisia teknisiä apuvälineitä kaikissa mahdollisissa oppimistilanteissa.
- Anna opiskelijalle tuntirunko tai luennon diat etukäteen, niin hän voi keskittyä kuuntelemaan.
- Puhu ja kirjoita eri aikaan. Moni opiskelija hahmottaa kuullun paremmin, kun voi seurata opettajan suun liikkeitä.
- Pilko tehtävät pieniksi, opiskelija ei muista kaikkea kerralla.
- Älä pakota ääneenlukemiseen.
- Lue tehtävien kysymykset ääneen ja anna mahdollisuus äänittää oppitunti.
- Tee tunnin aiheesta yhteenveto tunnin lopuksi.
- Huomioi liikkumisen tarve ja tauot.
- Anna opiskelijan tehdä omanlaisensa muistiinpanot, älä vaadi taululta kopiointia.
- Pitkissä numerosarjoissa ryhmittele numerot.
- Selosta ammattisanojen alkuperä ja merkitys.

Pohdi!

Opettajalla on vastuu antaa opiskelijalle mahdollisuuksia näyttää osaamistaan hänelle ominaisimmalla tavalla.

Opiskelijalla voi olla hyvin huonoja kokemuksia oppimisesta, joten onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä. Muista kannustaa ja kehua!

Kokeet ja tentit

- Vältä ulkoa opeteltavia asioita. Riittääkö, että ymmärtää asian?
- Anna mahdollisuus näyttää osaamistaan muuten, kuin kirjoittamalla: esim. suulliset esitelmät ja tentit, portfoliot tai videot.
- Häiriötön tila tehdä kokeita/tenttejä.
- Pilko tehtävänannot ja tentit pienempiin osiin. Tenttipaperin voi esimerkiksi leikata suikaleiksi niin, että jokaisella suikaleella on yksi tehtävä. Tämä saattaa helpottaa oppilasta keskittymään tehtävään. Useat tehtävät paperilla voivat hermostuttaa opiskelijan, kun keskittyminen ei riitä kaikkiin tehtäviin yhtä aikaa.
- Anna riittävästi kirjoittamis- ja vastaamisaikaa koetilanteissa.
- Vältä rasti ruutuun –tehtäviä, joissa mitataan vain yksityiskohtien osaamista.
- Nauhoita koetehtävät kuunneltaviksi.
- Anna käyttää apuvälineitä.

Opetusmateriaali

- Anna käsiteltävän asian pääkohdat ennakkoon paperilla.
- Monisteissa ja diaesityksissä iso fonttikoko, lyhyet rivit, kapeat palstat ja värillinen paperi voi helpottaa lukemista. Lukemista vaikeuttaa pieni, koukeroinen teksti.

Kuullun ymmärtäminen

- Kuullun ymmärtämistä voi harjoitella äänikirjojen avulla, sillä niissä pystyy säätämään lukutahdin ja tekstin vaikeuden.
- Kuullunymmärtämistä voi tehostaa kuuntelemalla tekstiä:
 - monta kertaa kelaten aina taaksepäin.
 - nauha pysäytetään aina tietyin väliajoin, jolloin teksti käydään vielä kerran mielessä läpi
 - tiivistelmä muutamalla lauseella

Kun epäilet oppimisvaikeutta

Ota huolesi puheeksi opiskelijan kanssa ilman opiskelijan leimaamista. Aloita esimerkiksi kysymällä, millä tavalla hän kokisi oppivansa parhaiten. Lähesty asiaa niin, että selvität opiskelijan mielipidettä siitä, mitä voit itse tehdä opiskelijan oppimisen helpottamiseksi. Kerro, että uskot, että opiskelija voisi näyttää osaamistaan paremmin, jos voisi itse valita tavan, millä sitä näyttää. Tapaaminen erityisopettajan tai neuropsykologin kanssa tai lukitestausta paikallisessa lukijärjestössä voisi auttaa pääsemään opiskelijan henkilökohtaisten oppimisen tapojen jäljille, sekä kehittämään opetusta entistä paremmaksi.

Monesti opiskelija on tietoinen oppimisvaikeudestaan, jolloin häneltä itse

vaaditaan aktiivisuutta ja ottaa huolensa puheeksi. Opiskelijalla saattaa olla lausuntoja jo valmiiksi siitä, millainen opetus häntä voisi tukea. Kuuntele oppilasta ja mukauta toimintatapoja opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Kysy tarpeen mukaan neuvoa erityisopettajalta.

Kun opiskelija itse, vanhempi tai opettaja epäilee oppimisvaikeutta, siitä tulee keskustella erityisopettajan, opettajan, oppilaitoksen terveydenhoitajan, opinto-ohjaajan, kuraattorin tai psykologin kanssa. Koulun tulee tarjota testejä tai tietoa lukitesteistä. Testin tulosten perusteella tulisi sopia, millaisia toimenpiteitä otetaan. Lisää vinkkejä oppimisvaikeuksien tukemiseen saa esimerkiksi erityisopettajalta ja lukijärjestöistä.